

Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
e-ISSN: 2147-6152
Yıl 10, Sayı 25, Ocak 2021

Makale Adı /Article Name

Pisi Çizgi Filminin İçerdiği Değerler
Açısından İncelenmesi

Examination of the Pisi Cartoon in
Terms of The Values It Contains

Yazarlar

Mehmet Ali ATEŞ

Öğr. Gör., Girne Amerikan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği
Bölümü, mehmetaliates@gau.edu.tr ORCID: 0000-0001-8883-447X

Neslihan DURMUŞOĞLU SALTALI

Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü
ndsaltali@gmail.com ORCID: 0000-0002-6912-7080

Gülây ASİT

Dr. Öğr. Üyesi, Girne Amerikan Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Medya ve İletişim
Bölümü, gulayasit@gau.edu.tr ORCID: 0000-0001-6834-8714

Yayın Bilgisi

Yayın Türü: Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi: 17.03.2020

Kabul Tarihi: 04.01.2021

Yayın Tarihi: 29.01.2021

Sayfa Aralığı: 506-522

Kaynak Gösterme

Ateş, Mehmet Ali; Durmuşoğlu Saltalı, Neslihan; Asit, Gülây (2021). "Pisi Çizgi
Filminin İçerdiği Değerler Açısından İncelenmesi", *Iğdır Üniversitesi Sosyal
Bilimler Dergisi*, S. 25, s. 506-522.

(Bu makale, yazar beyanına göre, TR DİZİN tarafından öngörülen "ETİK KURUL
ONAYI" gerektirmemektedir.)

ÖZ

Bu çalışmanın amacı okul öncesi dönem çocuklarını hedef alan Pisi çizgi filminin, içerdiği değerler açısından incelenmesidir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemine uygun yürütülmüştür. Çalışma kapsamında Pisi çizgi filminin araştırmanın yürütüldüğü tarihe kadar yayımlanan tüm bölümleri (52 bölüm) izlenerek içerik analizi yöntemi ile değerler açısından incelenmiştir. Araştırmada Pisi çizgi filminin içeriği MEB tarafından belirlenen on kök değer ile 2013 okul öncesi eğitim programının içerdiği değerler birleştirilerek belirlenen on beş değer kapsamında incelenmiştir. Bu değerler yardımseverlik, sorumluluk, hoşgörü, dürüstlük, saygı, sevgi, güven, dostluk, eşitlik, adalet, özgürlük, özenetim, vatanseverlik, sabır ve dayanışmadır. Değerlerin çizgi filmde yer alma durumlarına ilişkin içerik analizi sonucunda elde edilen bulgular frekans değerleri şeklinde özetlenerek tabloleştirilmiştir. Bunun yanı sıra rastlanan her bir değer çizgi filmin ilgili kısımlarından yapılan doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Araştırma sonucunda Pisi çizgi filminin bu çalışma kapsamında incelenen 52 bölümünde toplam 236 kez değerlerle ilgili ifade saptanmıştır. Çizgi filmde en çok yer verilen değerlerin yardımseverlik ve sevgi değerleri olduğu görülmüştür. Ayrıca vatanseverlik değerine hiç yer verilmediği, en az yer verilen değer ise adalet olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Erken Çocukluk Dönemi, Çizgi Film, Değerler

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the cartoon of Pisi, which targets preschool children, in terms of the values it contains. The research was carried out in accordance with the document analysis method, which is one of the qualitative research methods. Within the scope of the study, all the episodes (52 episodes) of the Pisi cartoon published until the date of the research were monitored and analyzed in terms of values with the content analysis method. In the research, the content of the Pisi cartoon was analyzed within the scope of fifteen values determined by combining the ten root values determined by MoNE and the values included in the 2013 preschool education program. These values are helpfulness, responsibility, tolerance, honesty, respect, love, trust, friendship, equality, justice, freedom, self-control, patriotism, patience and solidarity. The findings obtained as a result of the content analysis regarding the status of the values in the cartoon are summarized as frequency values and tabulated. In addition, each value encountered was supported by direct quotations from the relevant parts of the cartoon. As a result of the research, a total of 236 times related expressions were found in 52 sections of the Pisi cartoon. It was seen that the values most frequently included in the cartoon were the values of helpfulness and love. In addition, it was determined that the value of patriotism was never given, and the least value was justice.

Keywords: Early Childhood Period, Cartoon, Values

Giriş

Erken çocukluk dönemi çocuğun hızlı geliştiği, dışsal uyaranların etkisine açık olduğu, birçok gelişim dönemi için kritik dönemleri içerisinde barındıran, bireyin karakterinin ve kişiliğinin temellerinin atıldığı önemli bir gelişimsel süreçtir. Çocuğun bu aşamada edineceği tutumlar gelecekteki tercihlerini ve davranışlarını da etkiler (Halbeisen vd., 2017: 1536). Bu dönemde çevresel uyaranların etkisi yüksek olduğundan çocuğa zengin uyarıcı bir çevre ve olumlu davranış modellerinin sunulması önemlidir (Aral ve Kadan, 2018: 116). Teknolojideki hızlı gelişimlere paralel olarak televizyon, telefon, tablet, bilgisayar gibi cihazlar sunduğu ilgi çekici içeriklerle çocuğun hayatında yeni bir uyarıcı çevre oluşturmuştur. Televizyon izleme özellikle ailelerin yoğun çalışma saatleri dolayısıyla dinlenme ihtiyacı hissetmeleri, her evde televizyonun olması, her ekonomik düzeyden çocuğun ulaşabilmesi, sadece çocuklara yönelik yayınlar yapan tematik kanalların kurulması ve çocuk programlarındaki çeşitliliğin artması ile birlikte çocukların günlük hayatlarında rutin bir etkinlik olarak yerini almış görünmektedir (McQuail, 2010; İlhan ve Çetinkaya, 2013: 319). Televizyonlarda yer alan karakterler de çocuk için davranış geliştirmede rol model durumuna gelmiştir. Özellikle erken çocukluk dönemindeki çocukların hayatında eğlenerek izledikleri çizgi filmler önemli bir yere sahiptir (Cesur ve Paker, 2007). Televizyon dışında tablet, cep telefonu, bilgisayar gibi dijital teknolojiler ile izlenebilme olanağı ve aileler için çizgi film izlemenin çocukların güvenlik sorunları yaşamadan vakit geçirebilecekleri bir eylem olarak görülmesi çizgi film izlemeyi çocukların hayatında ön plana çıkarmaktadır (Ateş ve Durmuşoğlu Saltalı, 2019: 78). Çizgi filmler çocukların geniş hayal dünyasına hitap etmeleri ve merak ettikleri konularda cevaplar sunmaları nedeniyle çocuğun hayatında önemli bir role sahiptir (Hamarat vd., 2015: 76). Ayrıca sunduğu içeriklerle onların sosyalleşmesinde, anlatı becerilerinin gelişmesinde ve değer ediniminde sağladıkları katkılarla eğitimsel bir rol de üstlenirler (Oregui vd., 2019: 270). Dolayısıyla çocuğun hayatına dahil olacak çizgi filmlerin kaliteli içeriklere sahip olması önemlidir. Bunun sağlanabilmesi için çizgi filmlerin hazırlanmasında bazı noktalar dikkate alınmalıdır. Çocuğun bilişsel gelişimindeki kısıtlılıklar dolayısıyla hayal ve gerçeği ayırt edemediği, soyut bazı kavramları anlamlandıramadığı bilgisi kurgulamada dikkate alınmalıdır (Öztürk Samur vd.,

2014: 153). Çocukların çizgi filmleri taklit ettiği ve gerçek hayatlarına uyarladığı göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca bu içerikler onları ahlaki ve sosyal değerleri edinme konusunda da etkilemektedir (Ghilzai vd., 2017: 106). Bu nedenle içeriğinde doğrudan ya da dolaylı şiddet ve korku gibi unsurları, olumsuz söz ve davranış modellerini barındırmayacak şekilde çizgi filmler kurgulanmalıdır. Bunun yanı sıra çizgi filmler kurgulanırken çocuğun hayatında eğitici bir işleve sahip olduğu unutulmamalı, kahramanlar sosyal ve kültürel açıdan olumlu davranışlar için rol model oluşturmalıdır Çizgi filmler aynı zamanda kültürel mirasın ve evrensel değerlerin çocuklara kazandırılması anlamında eğitimsel bir kaynak niteliğinde içeriklerle hazırlanmalıdır (Karakuş, 2016: 146; Tozduman Yaralı ve Avcı, 2017: 451).

Son yıllarda çocuklara değerlerin kazandırılması araştırmacıların yoğun olarak dikkatini çeken, eğitim programlarının hazırlanmasında önem verilen konular arasındadır. Çünkü sağlıklı toplumlar oluşabilmesi ve bu toplumların varlıklarını sürdürebilmeleri değerlerin farkına varılması ve bilinçli bir biçimde bu değerlerin yeni nesillere kazandırılması ile mümkün olabilir (Karakuş, 2016: 137). Değerler bireyin hayata bakış açısını ve amaçlarını belirleyen, aldığı kararları etkileyen, inançlarını yansıtan ve prensiplerini oluşturan bir temel ahlaki inançlarıdır (Aktepe ve Yel, 2009: 608). Bireyin sahip olduğu değerler düşüncelerine ve sergileyeceği davranışlara yön vererek karakterinin oluşmasında etkin rol oynamaktadır (Mutlu ve Dinç, 2019: 1049). Bireyler, içinde yaşadıkları grubun, toplumun ve kültürün değerlerini genellikle benimseyerek, bunlara dayalı olarak muhakemede bulunur ve seçimler yaparlar (Tosun ve Uyanık Balat, 2017: 503). Evrensel değerleri başarılı bir şekilde edinip içselleştiren birey hem saygı, sevgi, nezaket, yaşama özgürlüğü, kendini gerçekleştirme gibi bireysel değerleri hem de insanlık sevgisi, bilgisizlikle savaş, vatan millet sevgisi gibi toplumsal değerleri benimseyerek ve sadece kendi mutluluğu için değil toplumun mutluluğu için mücadele eder (Salar, 2011: 24). Değerlerin edinilmesi çocukluktan itibaren aile okul gibi yakın çevrenin iyi-kötü, doğru-yanlış şeklindeki yargıları ve yakın çevresinin rol model olduğu davranış kalıplarına göre gelişmektedir (Kılıç, 2020: 8-9; Tabak ve Yaylak, 2020: 29). Bu süreçte yukarıda açıkladığımız çocuğun gelişiminde uyarıcı bir çevre olarak rol alan teknolojik araçlar (televizyon, bilgisayar, tablet, cep telefonu) içerikleri

doğrultusunda modelledikleri davranış örüntüleriyle değer oluşumunda olumlu ya da olumsuz etkiler yaratmaktadır (Arıkan, 2001: 53). Bundan dolayı da özellikle çocuklara hitap eden çizgi film, belgesel gibi programların sahip oldukları eğitimsel misyona uygun şekillendirilmesi gereklidir. Erken çocukluk döneminin gelişimsel özellikleri, çocukların çizgi filmlere gösterdikleri ilgi ve ayırdıkları süre göz önünde bulundurulduğunda çizgi filmlerin içeriklerinin kaliteli ve eğitici olması, içerdikleri davranış modellerinin ve verdikleri mesajların sosyal, kültürel ve değerler açısından olumlu olması önem arz etmektedir (Karakuş, 2016: 137; Tozduman Yaralı ve Avcı, 2017: 451). Çocuklar izledikleri çizgi filmler aracılığıyla eğlenirken bir yandan da içerikleri kendi kişilikleriyle ve sosyal çevreleriyle bağdaştırmaktadırlar. O yüzden çizgi filmlerde gördükleri karakterlerin davranışlarını çoğu zaman taklit etmektedirler. Bu nedenle izledikleri çizgi filmlerde olası olumsuz içerikler, tıpkı olumlu içerikler gibi kolaylıkla çocuğu etkileyebilir (Öztürk Samur vd., 2014: 153).

Bu noktadan hareketle erken çocukluk dönemi çizgi filmlerinin içeriklerinin belirli kriterler açısından incelenmesinin önem arz ettiği düşünülerek bu çalışma kurgulanmıştır. Literatür incelendiğinde farklı çizgi filmlerin içeriklerinin değerler açısından incelendiği çalışmalara rastlanmaktadır (Arabalar çizgi filmi: Beldağ ve Yarar Kaplan, 2017; Caillou: Yorulmaz, 2013; Dede Korkut: Yaman, Bayburtlu, Tekin ve Kırman, 2015; Küçük Hezarfen: Selanik Ay ve Korkmaz, 2017; Caillou ve Sünger Bob: Hamarat vd., 2015; Keloğlan: Yorulmaz ve Tanrıverdi, 2015; Niloya: Karakuş, 2015; Pepee ve Pocoyo: Kılınç, 2013; Pepee: Gelen vd., 2016; Rafadan Tayfa: Sadioğlu vd., 2018). Ancak bu çalışmada incelenen Pisi çizgi filmini değerler açısından inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ayrıca çalışma kapsamında çizgi filmin bütün bölümlerinin değerlendirilmiş olması da çalışmanın önemini artırmaktadır. Araştırmanın amacı Pisi çizgi filminin içeriğinin değerler açısından incelenmesidir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesinde yazılı kaynaklar kullanılabilir gibi; film, video ve fotoğraf gibi görsel malzemeler de veri kaynağı olarak kullanılabilir

(Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmada bu yöntemle 52 bölümden oluşan (2020 Şubat ayı itibariyle) Pisi çizgi filminin senaryosuna ilişkin doküman incelenmiştir.

Çalışma Materyali

Çalışmanın materyali Pisi çizgi filmidir. 2013 yapımı Türk menşeli, Düşyeri Yayıncılık tarafından hazırlanan eğitici bir çizgi filmidir. Çizgi filmin hedef kitlesi 3-6 yaş arası okul öncesi dönem çocukları olarak belirlenmiştir. Çizgi filmin ana karakteri Pisi isminde bir Van kedisidir. Pisi meraklı, analitik becerileri yüksek, bir gözü mavi, bir gözü yeşil sevimli bir kedidir. Çizgi filmin her bölümünde çocuklara farklı bir kavramın öğretilmesi hedeflenmektedir. Çizgi film okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hazırlanmıştır. İçeriğinde çocuk şarkıları, eğlendirici oyunlar, bilmece ve bulmacalar olan programda, çocuk gelişimini destekleyici eğitici ve öğretici içerikler söz konusudur. Toplam, 2020 Şubat ayı itibariyle yayınlanmış 52 bölümü bulunmaktadır. Ortalama bölüm süresi sekiz dakikadır (<http://www.dusyeri.com.tr/index.php?p=pisi>).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın temel amacı kapsamında Pisi çizgi filminin bölümlerinin tek tek izlenerek bu araştırmanın verileri elde edilmiştir. Araştırma dahilinde elde edilen veriler içerik analizi yöntemlerinden kategorisel içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Kategorisel içerik analizinde mesajın önce birimlere bölünmesi ardından da bu birimlerin belirlenmiş ölçütler doğrultusunda saptanan kategorilerde gruplandırılması söz konusudur. Kategorisel analizde belirlenen kategoriler arasındaki yoğunluk ve öneminin tespit edilmesi amacıyla frekans saptaması yapılabilir (Bilgin, 2006). Bu çalışmada da Pisi çizgi filminde geçen değerlerin bölümlere göre dağılımı ve değerlere yer verilme sayısını gösteren frekans değerleri hesaplanarak sunulmuştur.

Araştırmada Pisi çizgi filminin değerler açısından incelenirken kullanılan değerler listesi iki temel kritere göre belirlenmiştir. Öncelikli olarak MEB tarafından 2017 yılında belirlenen on kök değer çalışmada incelenmiştir (adalet, dostluk, dürüstlük, sabır, yardımseverlik, özdenetim, saygı, sevgi, vatanseverlik, sorumluluk) (Mutlu ve Dinç, 2019: 1052). Ayrıca çizgi filmin hitap ettiği yaş grubunun okul öncesi dönemi kapsamı göz önünde bulundurularak 2013 okul öncesi eğitim

programında yer alan değerlerin incelendiği Aral ve Kadan (2018) tarafından yayınlanan makalede belirlenen değerler de (sorumluluk, saygı, dayanışma, güven, sevgi, hoşgörü, özgürlük, eşitlik, dostluk ve adalet) çizgi filmin değerler eğitimi açısından incelenmesine dahil edilmiştir (118-119). İki listede yer alan beş değer (adalet, dostluk, sorumluluk, saygı, sevgi) ortak olduğundan toplam 15 değer üzerinden çalışma yürütülmüştür. Araştırmada ele alınan değerler listesinin son haliyle: adalet, dostluk, dürüstlük, sabır, yardımseverlik, özdenetim, saygı, sevgi, vatanseverlik, sorumluluk, dayanışma, güven, hoşgörü, özgürlük ve eşitlik şeklinde belirlenmiştir. Araştırmada değerın direkt vurgulandığı bölümler değerın doğrudan geçtiği kısım, diyalogların içerdiği anlama dayalı olarak değer içeriğinin bulunduğu kısımlar değerın örtük geçtiği kısım olarak tabloda ifade edilmiştir.

Araştırmanın verilerinin güvenilirliğine ilişkin uyuşum yüzdesi hesaplaması yapılmıştır. Uyuşum yüzdesi hesaplaması için öncelikle verileri elde etmek üzere her iki araştırmacı birbirlerinden bağımsız olarak çizgi filmleri izlemişlerdir. İzlenen bölümlerde geçen değer içerikli ifadeler tespit edilmiştir. Araştırmacılar tarafından her bir bölüm ayrı ayrı izlenerek elde edilen değer içerikli ifadeler arasında uyumluluk olup olmadığının belirlenmesi amacıyla Miles ve Huberman'ın (1994) uyuşum yüzdesi formülü $[Görüş\ birliğı / (Görüş\ birliğı + Görüş\ ayrılığı) \times 100]$ kullanılmıştır. Formüle göre yapılan hesaplama sonucunda uyuşum yüzdesi %91 olarak belirlenmiştir. Güvenirlik hesaplarının %70'in üzerinde çıkması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir. Elde edilen sonuca göre araştırmanın güvenilir olduğu kabul edilmiştir. Nitel araştırmaların sahip olması gereken bir diğer kriter olan inandırıcılığın sağlanması için aktarılabilirlik ölçütü temel alınmıştır (Başkale, 2016, s. 23). Bu kapsamda çizgi filmde değerleri yansıtan içerik örnekleri sunulmuştur.

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde MEB kök değerler ve Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan değerler kapsamında Pisi çizgi filminin incelenmesi sonucu elde edilen bulgular sunulmuştur. Bulgularda öncelikle belirlenen değerlerin Pisi çizgi filmi içerisinde açık ya da örtük olarak geçme sıklığını gösteren frekans tablosu

sunulmuş, ardından değerlerin çizgi filmde ne şekilde geçtiğine ilişkin yapılan içerik analizinden örnekler sunulmuştur.

Tablo 1. Pisi çizgi filmde yer alan değerler

Değer Adı	Değerin Doğrudan Geçtiği Bölümler	Değerin Örtük Olarak Geçtiği Bölümler	Değerin Geçme Sıklığı
Yardıms severlik	1, 2, 4, 5, 7, 9, 10, 11³ , 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 28, 30, 31² , 33, 36, 38, 43² , 44, 46, 47, 48² , 50⁴ , 51	6, 14, 17, 19, 20, 38, 32, 34	48
Sorumluluk	3, 4, 20, 22, 25, 39, 45, 49, 50		9
Hoşgörü	14, 16, 17, 18, 19, 22, 33, 39, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52	14,19	17
Dürüstlük	42, 47		2
Saygı	22	50	2
Güven	7, 12, 21, 27, 47⁴	3, 40	10
Sevgi	5² , 11² , 14, 17, 19, 20, 23² , 24² , 25, 26² , 27, 30, 34, 35, 36, 42, 44, 45² , 48⁴ , 49² , 50⁴ , 51³ , 52	8, 14, 22, 24,32	43
Dostluk	1, 2, 3, 6, 8, 10, 12² , 16, 20, 21, 22, 24, 28, 30, 32, 35³ , 37, 39, 41² , 44, 45, 46, 48, 49, 51, 52²	5, 14, 19, 20, 25, 31, 43	38
Eşitlik	45, 49		2

Adalet	49		1
Özgürlük	32, 40, 47		3
Özdenetim	20, 22, 34, 40² , 44, 52	49	8
Vatanseverlik			-
Sabır	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9² , 10, 11, 12, 21, 40, 47		16
Dayanışma	3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 20, 21, 22, 23, 26, 27, 29, 30, 34, 35, 37, 38, 43² , 46² , 47, 52²	1, 2, 4, 10, 30, 31²	37
Toplam			236

Not: Aynı bölümde birden fazla kez aynı değer tekrarlanmışsa, kaç kez geçtiğini yansıtacak şekilde ilgili bölümün üstünde tekrar sayısı üs olarak belirtilerek, kalın ve italik yapılmak suretiyle sunulmuştur.

Tablo 1 incelendiğinde Pisi çizgi filmi içerisinde en çok geçen değerlerin yardımseverlik, dostluk ve dayanışma olduğu, en az yer verilen değerlerin adalet, saygı, dürüstlük ve eşitlik olduğu, vatanseverlik değerine ise hiç yer verilmediği bulunmuştur.

“Pisi” çizgi filminden araştırma kapsamındaki her bir değer bağlamında doğrudan alıntılar Tablo 2’de sunulmuştur. Yardımseverlik değerine çizgi filmin içerik analizinde rastlanmadığından tabloda yer verilmemiştir.

Tablo 2. Pisi çizgi filminde değerlerin geçtiği sahneleri örnekleyen doğrudan alıntılar

Değer Adı	Değerin Geçtiği Bölüm (Diyalogun başladığı dakika:saniye)	Değerin geçtiği diyalog
Yardımseverlik	31.Bölüm (03:34)	Kara Karga: Yardıma ihtiyaçları var hemen arkadaşlarıma yanına gitmeliyim.
Sorumluluk	20. bölüm (4:27)	Pan: Çayı misafirler gelene kadar nasıl sıcak tutmam lazım?
Hoşgörü	18. Bölüm (6:53)	Pisi: Çok teşekkür ederim kara kargacım. Kara karga: Esas ben özür dilerim senden pisi. Uçurtmanı düşürmeyi hiç istemedim. Pisi: Önemli değil arkadaşım. Neyse ki uçurtmamı bulduk.
Dürüstlük	42. Bölüm (4:26)	Kara Karga: Ben bazen yaramazlık yapabiliyorum, doğru. Ama asla yalan söylemem, yalan söyleyeni de sevmem. Tohumlarınızı ben yemedim diyorsam yemedim ya hu!
Saygı	22. Bölüm (4:48)	Pisi: Ay! Ormandaki canlılara da toprağa da zarar verir o iğneler, onları hemen toplamalıyız Pan.
Güven	40. Bölüm (2:28)	Pisi: Şarkı söyleyerek çağırsak gelir mi acaba? Pan: Denemesek? Pisi: Hadi ama Pan, ben yanıdayım korkma.

Sevgi	36. Bölüm (3:02)	Pan: Pin benim canım kardeşim. Pin'im benim çok kıymetlim. Seni ben seni ben çok severim.
Dostluk	35. Bölüm (2:25)	Pisi: Sen benim dostumsun Pan. Keşke beni çağırсан. Pan canım dostum Pan.
Eşitlik	45. Bölüm (3:56)	Pisi: Sıcacık taze ekmekler ve hepimize birer ayran.
Adalet	49. Bölüm (3:46)	Kara Karga: Bir sayı kazandın Pisi. Top atma sırası sende. Kara Karga: Bir sayı da Pan'a yazıyorum. Top atma sırası Pan'da.
Özgürlük	32. Bölüm (1:35)	Pisi: Özgürce, mutlu mutlu uçuyorum.
Özdenetim	22. Bölüm (6:29)	Pan: Haklısınız biraz abartıyorum galiba, gelsin tabi bizimle istiyorsa Kara Karga.
Sabır	40. Bölüm (6:36)	Pan: Ayy gelmiyecek galiba! Pisi: Biraz sabırlı ol Pan.
Dayanışma	23. Bölüm (4:16)	Pisi: Hadi Pini arayalım şimdi. Sen bu taraftaki ağaçlara bak Pan, ben de bu taraftakilere olur mu?

Pisi çizgi filminin içerik analizi sonucunda belirlenen değerleri içeren sahnelerden örnekler yukarıdaki tabloda sunulmuştur. Alıntılar sunulurken ilgili diyalogun geçtiği bölümün numarası ve diyalogun başladığı dakika ve saniye bilgisi de ulaşılabilmesi bakımından belirtilmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada okul öncesi dönemdeki 3-6 yaş aralığındaki çocuklara yönelik hazırlanmış olan bir program olan Pisi çizgi filmi içerdiği değerler açısından incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda Pisi çizgi filminin incelenen 52 bölümünde

toplam 236 değer içeriği olduğu belirlenmiştir. Belirlenen değerler içerisinde en sık yer verilen değerlerin sırasıyla “yardımseverlik, sevgi, dostluk ve dayanışma” olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre çizgi filmde Pisi'nin genel tutum ve davranışlarında yardımseverlik, sevgi, dostluk ve dayanışma değerlerinin değerlerini benimsediği, çizgi filmin de açık ve örtük iletilerle çocuklara bu değerleri kazandırmaya çalıştığı söylenebilir. Bu değerlerin çizgi filmde yer alma sıklıkları çocuklara bu değerlerin kazandırılması anlamında olumlu olarak değerlendirilebilir. Literatürde çizgi filmleri değerler açısından inceleyen farklı çalışmalar incelendiğinde Niloya çizgi filminde en çok sevgi değerinin (Karakuş, 2015), Rafadan Tayfa çizgi filminde en çok sevgi ve dostluk değerinin (Şahin, 2019), Pocoyo ve Pepee çizgi filmlerinde en çok dostluk ve yardımseverlik değerlerinin geçtiğini (Kılınç, 2013), Maysa ve Bulut çizgi filminde en fazla yer alan kültürel unsurlar arasında dayanışma ve yardımlaşmanın yer aldığını (Karakuş, 2016) gösteren sonuçlar araştırma bulgularıyla tutarlıdır.

Araştırmada en az yer verilen değerler sırasıyla “adalet, eşitlik, saygı, dürüstlük ve özgürlük” değerleri olmuştur. Bu değerler özellikle toplumsal düzenin sağlanması ve insan ilişkileri açısından çok önemli değerlerdir. Literatürde yer alan sonuçlarda da adalet duygusu bu araştırmaya benzer biçimde Pepee ve Rafadan Tayfa çizgi filmlerinde hiç yer almayan (Kılınç, 2013; Şahin, 2019), Pocoyo çizgi filminde ise yalnızca bir kere değinilen (Kılınç, 2013), Küçük Hezarfen çizgi filminde (Selanik Ay ve Korkmaz, 2017) en az yer verilen değerdir. Eşitlik, özgürlük ve dürüstlük Rafadan Tayfa çizgi filminde de hiç yer almayan değerler olarak bildirilmiştir (Şahin, 2019). Saygı değeri de Pocoyo çizgi filminde bir, Pepee çizgi filminde ise iki kere değinilen bir değerdir (Kılınç, 2013). Bu bulgular araştırma sonuçları ile uyumludur. Ancak literatürde araştırma sonuçlarıyla tutarsız sonuçlar da mevcuttur. Örneğin Arı Maya çizgi filminde saygı yüksek oranda değinilen bir değer olarak saptanmıştır (Şahin, 2019). İnsan ilişkileri açısından saygının bir zorunluluk olduğu, sadece insana değil yaşayan her tür canlıya ve doğaya da saygılı olunması gerekliliği göz önünde bulundurulduğunda Pisi çizgi filminde bu değere daha fazla yer verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Araştırmada ayrıca vatanseverlik değerine Pisi çizgi filminde hiç yer verilmediği görülmüştür. Literatürde diğer çizgi filmlerde vatanseverlik değerinin

bulunma durumu incelendiğinde çizgi filmlerde vatanseverlik değerini inceleyen kısıtlı sayıda araştırmaya rastlanmıştır. Literatürde vatanseverlik değeri ile ilgili bulguların sınırlı olması, çalışmalarda farklı listeler üzerinden değerlerin ele alınması ile ilgili gibi görünmektedir. Çünkü mevcut çalışmaların bazılarının kök değerleri, bazılarının Türkçe-Sosyal Bilgiler gibi ders programında yer alan değerleri, bazıları evrensel değerleri, bazılarının dini, toplumsal ya da milli değerleri, bazılarının ise Unesco'nun yaşayan değerler listesini kullandığı göze çarpmaktadır. Saptanan mevcut çalışmalar incelendiğinde vatanseverlik değerinin çizgi filmlerde yer alma durumuna ilişkin sonuçlar bu araştırma bulgularıyla tutarlıdır. Yapılan çalışmalarda arabalar çizgi filmde hiç yer almadığı (Beldağ ve Yarar Kaptan, 2017), Niloya (Karakuş, 2015) ve Küçük Hezarfen (Selanik Ay ve Korkmaz, 2017) çizgi filmlerinde de bu araştırmayla paralel biçimde en az yer verilen değer olduğu bulunmuştur. Şahin (2019)'un çalışmasında ise vatanseverlik değerinin direkt olarak bu şekilde ele alınmadığı bayrak ve vatan şeklinde ele alınan bulgular değerlendirildiğinde ise Arı Maya çizgi filmde bayrağın da vatanın da hiç geçmediği, Rafadan Tayfa çizgi filmde ise vatan değerinin bir kere geçtiği bayrak değerinin ise hiç geçmediği görülmüştür. Ancak burada mevcut çalışmalar çoğunlukla bir çizgi filmin belirli sayıda bölümünün temel alarak incelendiği çalışmalar olduğu bilgisi göz önünde bulundurulmalıdır. Tamamı incelenecek olursa sonuçlar daha kapsamlı bir biçimde değerlendirilebilir.

Sonuç olarak Pisi çizgi filmi okul öncesi dönemdeki tüm çocuklara hitap eden, eğlenceli bir çizgi filmidir. Eğlendirici olmasının yanı sıra çizgi film, çocuklara eğitici ve bilgilendirici mesajlar da iletmektedir. Milli Eğitim Bakanlığının kök değerleri ve Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan değerlerin toplam 15'inden 14'ünün çizgi filmde yer alması, bu çizgi filmin çocukların değerler eğitiminde fayda sağlayacağını düşündürmektedir.

Bu çalışmada Pisi çizgi filminin içeriği değerler bakımından incelenirken araştırmanın amacında yer almayan cesaret, paylaşma, nezaket gibi farklı değerleri de içerdiği görülmüştür. Farklı araştırmalarda değişik değerler ele alınarak çizgi filmin değerlendirilmesi yapılabilir. Bundan sonra yürütülecek araştırmalarda farklı çizgi filmler değer içerikleri bağlamında incelenebilir. Çizgi filmler kurgulanırken değerler, eğitimsel ve kültürel açıdan içeriğinin uygunluğu açısından alan

eğitimcilerinden destek alınabilir. Okul öncesinde değerler eğitiminde Pisi çizgi filminin araştırmada ortaya koyulan ilgili bölümlerinden faydalanılabilir. Çizgi filmlerin çocuklarda değer eğitiminde katkı düzeylerini ortaya çıkarabilecek deneysel çalışmalar yürütülebilir. Araştırma sonucunda da saptanan Pisi çizgi filminde yer almayan vatanseverlik değerine ve az yer verilen adalet, eşitlik, saygı, dürüstlük, özgürlük değerlerine çizgi filmin ilerleyen bölümlerinin çekilmesi durumunda daha fazla yer verilebilir.

Sınırlılıklar

Araştırmanın sahip olduğu birtakım sınırlılıklar da mevcuttur. Öncelikle çalışmanın sonuçları araştırmanın yürütüldüğü tarihe (Şubat, 2020) kadar yayınlanan Pisi çizgi film bölümleri (52 bölüm) ile sınırlıdır. Araştırmada çizgi filmin değerler içeriğinin incelenmesi Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kabul edilen kök değerler ve 2013 okul öncesi eğitim programının içerdiği değerlerin belirlenmesi için Aral ve Kadan (2018) tarafından yapılan çalışmada saptanan değerler listesi birleştirilerek oluşturulan 15 değer ile sınırlıdır.

Kaynaklar

- Aktepe, V. ve Yel, S. (2009). İlköğretim Öğretmenlerinin Değer Yargılarının Betimlenmesi: Kırşehir İli Örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(3), 607-622.
- Aral, N. ve Kadan, G. (2018). 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının Değerler Eğitimi Bağlamında İncelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 113-131.
- Arıkan, A. (2001). *7-12 Yaş Grubu Çocuklara Çizgi Film Yöntemi ile Müze Eğitiminin Verilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Ateş, M. A.ve Durmuşoğlu Saltalı, N. (2019). KKTC’de Yaşayan 5-6 Yaş Çocukların Tablet ve Cep Telefonu Kullanımına İlişkin Ebeveyn Görüşlerinin İncelenmesi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 62-90.

- Başkale, H. (2016). Nitel Araştırmalarda Geçerlik, Güvenirlik ve Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Beldağ, A. ve Yazar Kaplan, S. (2017). Arabalar Filminin İçerdiği Değerlere İlişkin Bir İnceleme. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 487-499.
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi Teknikler ve Örnek Çalışmalar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Cesur, S., ve Paker, O. (2007). Televizyon ve Çocuk: Çocukların TV Programlarına İlişkin Tercihleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(19), 106-125.
- Gelen, İ., Duran, V., ve Ünal, A. (2016). The Analysis of Cartoon Series: Pepee in Terms of Cultural Values. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 6(11), 39-54.
- Ghilzai, S. A., Alam, R., Ahmad, Z., Shaukat, A., & Noor, S. S. (2017). Impact of Cartoon Programs on Children's Language and Behavior. *Insights in Language Society and Culture*, (2), 104-126.
- Halbeisen, G., Walther, E., & Schneider, M. (2017). Evaluative Conditioning and the Development of Attitudes in Early Childhood. *Child Development*, 88(5), 1536-1543.
- Hamarat, D., Işıtan, S., Özcan, A., ve Karaşahin, H. (2015). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İzledikleri Çizgi Filmler Üzerine Bir İnceleme: Caillou ve Sünger Bob Örneği. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(33), 75-91.
- İlhan, V. ve Çetinkaya, Ç. (2013). İlkokul Öğrencilerinin Tematik Çocuk Kanallarındaki Çizgi Filmleri İzleme Alışkanlıkları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 317-326.
- Karakuş, N. (2016). Maysa ve Bulut İsimli Animasyon Çizgi Filmin Kültürel Ögeler Açısından İncelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(34), 134-149.

- Karakuş, N. (2015). Okul Öncesi Döneme Hitap Eden Tema İçerikli Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimine Katkısı Yönünden Değerlendirilmesi (Niloya Örneği). *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(30), 251-277.
- Kılıç, E. (2020). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Animasyonlarla Değerler Eğitiminin Etkililiği*. Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Kılınç, F. (2013). *Çizgi Filmlerdeki Temel Sosyal Değerler: Pepee ve Pocoyo Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Mcquail, D. (2010). *Mcquail's Mass Communication Theory*. (6th Ed.). California: Sage Publication
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *An Expanded Sourcebook Qualitative Data Analysis*. (2nd Ed.). California: Sage Publication.
- Mutlu, H. H. ve Dinç, S. (2019). 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Temalardaki Metinlerin Kök Değerlerle İlişkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 1048-1062.
- Oregui, E., Aierbe, A., & Bermejo, J. (2019). Narrative Skill and Identification of Values and Countervalues in Cartoons by Primary Education Students. *Anales De Psicología*, 35(2), 269-279.
- Öztürk Samur, A. ve Deniz, M. E. (2014). Değerler Eğitimi Programının 6 Yaş Çocuklarının Sosyal ve Duygusal Gelişimlerine Etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 7(4), 463-481
- Sadioğlu, Ö., Turan, M., Dikmen, N. D., Yılmaz, M., ve Muhtar, Y. Ö. (2018). Cartoons in Values Education: Example of Rafadan Tayfa. *Inonu University Journal of The Faculty of Education (INUJFE)*, 19(3), 240-251.
- Salar, R. (2011). *Reşat Nuri Güntekin'in Romanlarının Eğitim Değerleri Açısından İncelenmesi* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi, Malatya.

- Selanik Ay, T. ve Korkmaz, Ç. (2017). Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Değerler ve Kültürel Öğeler Bağlamında “Küçük Hezarfen” Çizgi Filmi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 49-62.
- Şahin, N. (2019). TRT'nin Çocuklara Yönelik Çizgi Filmlerinin Türkçe Öğretimi ve Değer Aktarımı Açısından İncelenmesi. *Nosyon: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, 2, 1-10.
- Tabak, S. ve Yaylak, E. (2020). The Place of Root Values in Social Studies Textbook. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 5(8), 1-51.
- Tosun, T. ve Uyanık Balat, G. (2017). İlkokul Birinci Sınıfa Devam Eden Çocukları Olan Annelerin Değer Algılarının ve Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerlerin Karşılaştırmalı İncelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 13(3), 498-510.
- Tozduman Yaralı, K. ve Avcı, N. (2017). Bir Çizgi Filmin Popüler Kültür Açısından İncelenmesi: Rafadan Tayfa. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 5(1), 449-470.
- Yaman, E., Bayburtlu, F. İ., Tekir, B. ve Kırman, S. (2015). Dede Korkut Çizgi Filminde Yer Alan Değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 245-269.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yorulmaz, B. ve Tanrıverdi, M. Z. (2015). Din ve Değerler Eğitimi Açısından Keloğlan Çizgi Filminin Değerlendirilmesi. *Sinema ve Din*, 29-53.
- Yorulmaz, B. (2013). Din ve Değerler Eğitimi Açısından Cailou Çizgi Filminin Değerlendirilmesi. *Diyanet İlmi Dergi*, (3), 127-143.
- Pisi Çizgi Film: <http://www.dusyeri.com.tr/index.php?p=pisi>